

ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ ШЛЯХОМ УСУНЕННЯ ПРОБЛЕМ У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ

Скляр О.В., студент

Науковий керівник: Федотова І.В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Продуктивність праці працівників підприємства вимірюється кількістю продукції, виробленою за одиницю робочого часу, або робочим часом, витраченим на виготовлення одиниці продукції.

Під підвищенням продуктивної сили праці розуміють будь-які зміни в процесі праці, які зменшують затрати суспільно необхідного робочого часу на виробництво даного виду продукції чи послуг.

Прийняття рішення про необхідність підвищення продуктивності праці працівників підприємства здійснюється на підставі результатів аналізу значень цього показника роботи персоналу та підприємства в цілому. Вихідними даними для проведення аналізу продуктивності праці працівників (на прикладі Богодухівського електромеханічного заводу (БЕМЗ) філії ДНВП «Об'єднання Комунар») є дані, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Дані для аналізу продуктивності праці працівників БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар»

Показники	Умовні позначення	Значення показників за роками				
		2013	2014	2015	2016	2017
Загальні доходи підприємства, тис. грн.	Д	8063,7	7983,8	7422,1	6974,5	6347,5
Середньоспискова чисельність персоналу, чол.	N	218	214	198	183	172
Продуктивність праці одного працівника, тис.грн./чол.	$W_{\text{ПР}} = Д / N$	36,99	37,31	37,49	38,11	36,90

Продуктивність праці працівників БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» зростала протягом 2013-2016 рр. Так, в 2013 році значення продуктивності праці одного працівника та БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» становило 36,99 тис. грн. / люд. Вже в 2016 році показник продуктивності склав 38,11 тис. грн. / люд., тобто підвищився на 3 %. Однак у 2017 році рівень цього показника різко знизився до 36,90 тис. грн. / люд., тобто зменшився на 3,2 %.

На зміну продуктивності праці працівників впливають наступні групи факторів:

1. Сума доходів та чисельність персоналу (таблиця 2).

Таблиця 2 – Вплив суми доходів та чисельності персоналу на продуктивність праці працівників БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар»

Показники	Умов. познач.	Розрахункова формула і розрахунок	Значення показника, %
Загальні доходи підприємства	D	$\Delta W_D = (100 / B_N) \cdot (B_D - 100)$ $(100,00/98,85) \cdot (94,77-100,00)$	-5,29
Чисельність персоналу підприємства	N	$\Delta W_N = ((100 / B_N) - 1) \cdot 100$ $((100,00/98,85) - 1,00) \cdot 100,00$	+1,16
Разом	–	$\Delta W_{N \cdot D} = \Delta W_D + \Delta W_N$ $(-5,29) + 1,16$	-4,13

Таким чином, зниження величини валових доходів призводить до зниження продуктивності праці на 5,29 %. Разом з тим зміна чисельності призводить до зростання продуктивності праці працівників на 1,16 %. Загальний вплив суми доходів і чисельності персоналу на продуктивність праці персоналу БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» складає мінус 4,13 %.

2. Структура доходів підприємства (таблиця 3).

Таблиця 3 – Вплив структури доходів на продуктивність праці працівників БЕМЗ

Показники	Умов. позн.	Розрахункова формула та розрахунок	Значення показника, %
Доходи від металообробного виробництва	D_{MB}	$\Delta W_{DMB} = U_{DMB} / B_N \cdot (B_{DMB} - 100)$ $22,19/98,85 \cdot (104,11 - 100,0)$	+0,92
Доходи від деревообробного виробництва	D_{DB}	$\Delta W_{DMB} = U_{DDB} / B_N \cdot (B_{DDB} - 100)$ $27,99/98,85 \cdot (89,32 - 100,0)$	-3,03
Доходи від ремонту складної побутової і автотранспортної техніки	D_P	$\Delta W_{DP} = U_{DP} / B_N \cdot (B_{DP} - 100)$ $13,35/98,85 \cdot (82,12 - 100,0)$	-2,42
Доходи від пошиття спецодягу та інших швейних виробів	D_{PI}	$\Delta W_{DPI} = U_{DPI} / B_N \cdot (B_{DPI} - 100)$ $4,25/98,85 \cdot (168,03 - 100,0)$	+2,92
Доходи від виготовлення хлібобулочних та інших кондитерських виробів	D_{XLI}	$\Delta W_{DXLI} = U_{DXLI} / B_N \cdot (B_{DXLI} - 100)$ $12,51/98,85 \cdot (88,12 - 100,0)$	-1,50
Доходи від автотранспортних послуг	D_{TP}	$\Delta W_{DTP} = U_{DTP} / B_N \cdot (B_{DTP} - 100)$ $19,70/98,85 \cdot (89,00 - 100,0)$	-2,19
Разом	–	$\Delta W_D = 0,92 - 3,03 - 2,42 + 2,92 - 1,50 - 2,19$	-5,29

Отже, найбільш вагомий вплив на зміну величини показника продуктивності праці одного працівника БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» має зміна доходів від деревообробного виробництва (мінус 3,03 %). У меншій мірі на її зміну впливає зміна доходів від: пошиття спецодягу та інших швейних виробів (+2,92 %); від ремонту складної побутової і автотранспортної техніки (-2,42 %); від автотранспортних послуг (-2,19 %).

3. Структура чисельності персоналу (таблиця 4).

Таблиця 4 – Вплив структури чисельності персоналу на продуктивність праці працівників БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар»

Категорії персоналу	Умов. позн.	Розрахункова формула та розрахунок	Значення, %
Службовці	$N_{\text{СЛ}}$	$\Delta W_{N_{\text{СЛ}}} = Y_{\text{СЛ}} \cdot 100 / B_N - Y_{\text{СЛ}}^1$ (23,56 · 100,0/98,85) - 23,84	-0,27
Робітники	$N_{\text{РОБ}}$	$\Delta W_{N_{\text{РОБ}}} = Y_{\text{РОБ}} \cdot 100 / B_N - Y_{\text{РОБ}}^1$ (66,09 · 100,0/98,85) - 65,70	+1,55
Інший персонал	$N_{\text{ІН}}$	$\Delta W_{N_{\text{ІН}}} = Y_{\text{ІН}} \cdot 100 / B_N - Y_{\text{ІН}}^1$ (10,34 · 100,0/98,85) - 10,47	-0,12
Разом	–	$\Delta W_N = \sum \Delta W_{N_i} = (-0,27 + 1,55 - 0,12)$	+1,16

Отже, найбільш вагомий вплив на збільшення величини показника продуктивності праці мають робітники (+1,55 %). Всі інші категорії персоналу БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» не в значній мірі впливають на величину цього показника: службовці (мінус 0,27 %) та інший персонал (мінус 0,12 %).

Таким чином, проведений аналіз продуктивності праці працівників дозволив дійти до висновку про необхідність підвищення його значення. Сьогодні все більшої ролі при підвищенні ефективності роботи (в т. ч. продуктивності праці) підприємств і організацій усіх галузей господарювання України набуває їх основний ресурс – персонал.

Розвиток підприємств в цілому та посилення плідності їх роботи за рахунок персоналу зокрема вимагає забезпечення високого рівня його кваліфікації, компетентності, інновативності, мотивованості та сприятливого стану взаємовідносин між членами колективу. Досягненню бажаного стану таких показників перешкоджають проблеми, що виникають у трудовому колективі підприємства. Вони характеризуються значною кількістю та потребують усунення.

Проведений аналіз дозволив зробити висновок, що корінною проблемою трудового колективу є «низька мотивація до роботи у працівників», що разом із іншими проблемами, такими як: низький рівень заробітної плати, нестача коштів на навчання працівників та часті конфлікти між членами колективу призводить до несприятливого стану трудового колективу БЕМЗ [1, 2].

Для підвищення мотивації працівників БЕМЗ філії ДНВП «Об'єднання Комунар» доцільними заходами є наступні (рисунки 1).

Таким чином, впровадження запропонованих заходів з усунення проблем трудового колективу БЕМЗ, пов'язаних із посиленням

мотивації до праці, сприятиме підвищенню продуктивності праці його працівників.

Рисунок 1 – Заходи із вирішення проблем трудового колективу БЕМЗ

Література.

1. Водолажська Т.О. Визначення проблем трудового колективу підприємства / Т.О. Водолажська // Економіка транспортного комплексу : зб. наук. праць. – Х. : ХНАДУ, 2017. – Вип. 29. – С. 50-66.

2. Лапыгин Ю.Н. Системное решение проблем / Ю.Н. Лапыгин. – М. : Эксмо, 2008. – 336 с.